

מסורת הש"ס

(א) לעיל קכז: קטן: לקמן
(ב) קל: קמא: (ג) וי"ט חס'
יבמות ל: ד"ה ואמר,
(ד) דרשני (פא) (ו) ש"ך לע"ה,

תורה אור השלם

1 וְהָיָה בְיוֹם הַהוּא אֶת
בְּנֵי אֶת אֲשֶׁר יִרְדָּה לֹא לֹא
יִזְכָּר לְבָבָהּ אֶת בֶּן הָאֲחֻזָּה
עַל פִּי בֶן הַשְּׁנוּאָה הַבָּרָה:
דברים כא טז

הגהות הב"ח

(א) גמ' לבר מעבודת סוכים
וקדושין. י"ב הג"ה לענין
בניו את אשור ירדה לו לא
למחר הד' לבר מקדושין
דלי צמי למחר צמי קדוש'
או הוא או הוא לא יכין
ואש"פ שטקסין נאחמו עין
אש"פ דקיימין מידם וחקירות
עבודת סוכים נמי כיון
לחיתופס דבר לעבודת סוכים
למחר חייבי ליה ואמר
בהלכה ע"ה: (ב) רש"בם
ד"ה איבעית אימא וכו' ר"י
בן צדקה ה' דשמע לתי"ק:
(ג) ד"ה ללג מי וכו' ואפי'
הלאו לירשו. י"ב ולפני'
נראה שזה פירוש דמק' דלי
צמי לאו דוקא אלא יורשו
כל יורשו משמע אלא נראה
צמי דוקא וי"מ מוכח
את צמי את מרבה נמי אחר
הלאו לירשו אלא שטק' ראו
לירשו דלמא אלא לא קול':
(ד) ד"ה שיכל וכו'. י"ב
כפ"ק דחולין מצו המוס'
ח"ל סוף כ"ב בשם דומקין
ל"ג חתומה דשיכל משמע
דלי לאו הלא קרא לאו הוא
אמיה היי אלא והלא דין הוא
משמע דנלאו הלא קרא היה
לו לומר בן עכ"ל ושרי ליה
מח"ל להמשיך מ"ש סאן:

מוסף רש"י

וקדושין. המקדש אשה
והמנשה אש"פ שחזר בתוך
כדי לומר איני חוזר ונודים
פ"ו וט"ו: חזק ממנו ונודים
עבודת סוכים ומוקד ושחור,

מוסף תוספות

א. אבל על את במקום
בת מורה, כ"י ישמעאל
בריה דהוא קים ליה במילי
דאברה וכו'. ר"ן. ב. אלא
דטובא אשכחן בגמ' דכירל
לומר וליתפטר ולא קאמר.
רע"בא.

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

קל.

עין משפט
נר מצוה

צב א מ"י פ"ו מהלכות
אבות הלכה כז סמג
עשין מ טו"ש"פ אש"פ ס'
מט סק"ד ב:
צב ב מ"י פ"ו מה' חולות
הלכה ב סמג עשין ז
טו"ש"פ ח"מ ס' רפא סק"ד
א:
צב ג מ"י שס ופ"י"ב מה'
זכיה ומתנה ה"ל"א סמג
שס טו"ש"פ שס:

רבינו גרשום

וקדושין. שאם חיבש על
בהמה להקריב לעבודת
סוכים ואמר להקריבה
וחזרו בו לאחור בתוך
כדי דבור לא הויה חזרה
ואסורה בהנאה וקדושין נמי
אם קידש אשה ובתוך כדי
דבור חזר בו אפ"ה תופסין
בה קדושין וצריכה גט:
פ"ס ר' יוחנן [בן ברוקה]
אמר אם אחר איש פלוגי
שאמר יירשני במקום שיש
בת אם ראוי לירשו הוא
אם לא היתה בת כגון
שהוא אחיו דבריו קיימין
וירשו אפי' במקום בת:
טעמא דאחר במקום בת.
משום הכי אמר ת"ק דלא
אמר כלום דמתקרא חתלה
מן היראיון לשאנא דאויים:
הא בכין בין חבשים כלומר
אם רצה ליתן לבן אחד
כל נכסיו ולא לשאר בנים
אחרים ונתנו למי שהוא
יורש גמור דבריו קיימין
והוא הדין אם לא ה'י
לו בנים אלא בנות ורצה
ליתן לבת אחת בין שאר
הבנות: אימא סיפא וכו'
וכי תימא בהא קמפליג ר' יוחנן
[בן ברוקה] מילק טפי
מאנא קמא דאפי' אמר על
אחר דראוי לירשו במקום
שיש בת דקורבה ליה
טפי דבריו קיימין. וכן בת
מכאן: והא תניא כו'.
וכיון דקאמר ר' ישמעאל
דלא נחלקו אבא וחכמים
על דבר זה הדרן קושין
לרובתיה דרביי קיין טעמא
דאחר במקום בת כו' דר'
יוחנן היינו ת"ק. איבעית
אימא תריץ הכי מדקאמר
ר' ישמעאל דלא נחלקו
מכלל דת"ק דר' ישמעאל
סבר דנחלקו ור' יוחנן
לאו היינו ת"ק. ואיבעית
אימא תריץ הכי כולה מתני'
ר' יוחנן בן ברוקה היא
וחסורא מחסורא מתני'. והכי
קתני לה האומ' איש פלוגי
יירשני וכו': התורה נתנה
רשות לאב להנחיל לכל
מי שירצה מבניו. כלומר
הנחילו לרצונו משמע: הא
מלא יזכר לבני נפאק. דסגי
ליה כי את הבכור בן
השנואה יכיר מאי האי
דכתיב לא יוכל לבכר
וג' כלומר בכור אי אחא
יכול ליתן חלקו לאחר
הא לשאר בנים יוכל ליתן
חלקם לאחר: אלא ההוא
לא יוכל לבכר מיבעי ליה
לכתניא אבא חנן כו'

וקדושין. אומר איש פלוגי יירשני
במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש
בן לא אומר כלום שהתנה על מה שכתוב
בתורה^א ר' יוחנן בן ברוקה אומר: אם אומר
על מי שראוי לירשו דבריו קיימין ועל מי
שאין ראוי לו לירשו אין דבריו קיימין:
גמ' טעמא דאחר במקום בת ובת במקום בן
הא בן בין הבנים ובת בין הבנות דבריו
קיימין אימא סיפא רבי יוחנן בן ברוקה אומר
אם אומר על מי שראוי לירשו דבריו קיימין
היינו תנא קמא וכי תימא רבי יוחנן בן ברוקה
אפילו אחר במקום בת ובת במקום בן קאמר
והתניא רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן
ברוקה אומר לא נחלקו אבא וחכמים על אחר
במקום בת ובת במקום בן
שלא אומר כלום על מה נחלקו על בן בין הבנים ובת בין הבנות שאבא אומר
יירש וחכמים אומרים לא יירש איבעית אימא מדקאמר לא נחלקו מכלל דתנא
קמא סבר נחלקו איבעית אימא כוליה דרבי יוחנן בן ברוקה היא
וחסורי מחסרא והכי קתני האומר איש פלוגי יירשני במקום שיש בת בתי
תירשני במקום שיש בן לא אומר כלום הא בת בין הבנות ובן בין הבנים
אם אומר יירש כל נכסיו דבריו קיימין שר' יוחנן אומר אם אומר על מי
שראוי לירשו דבריו קיימין אומר רב יהודה אומר שמואל הלכה כרבי
יוחנן בן ברוקה וכן^ב אומר רבא הלכה כר' יוחנן בן ברוקה אומר רבא מאי
טעמיה דרבי יוחנן בן ברוקה אומר קרא יוהיה ביום הנחילו את בניו התורה
נתנה רשות לאב להנחיל לכל מי שירצה אומר ליה אבוי הא מלא יוכל
לבכר נפקא ההוא מיבעי ליה לכתניא אבא חנן אומר משום רבי אליעזר
מה

הבנים אמר רבנן אין דבריו קיימין ונמצא רישא מיתניא להשמיענו כח דרנן דלפילו צנן בין הבנים אמר לא אומר כלום וסיפא מיתניא
להשמיענו כח דר' יוחנן בן ברוקה דלפילו באחר במקום בת פליג אלדרנן ואמר דבריו קיימין ולא למידק מינה כדרייקין לעיל טעמא
דאחר במקום בת כו' דהוא הדין נמי לצנן בין הבנים דלא אומר כלום משום רבי יוחנן בן ברוקה נשנית דלמא רבי יוחנן בן ברוקה
למימר אם אומר על מי שראוי היום ולמחר לירשו אחר שמתות צמו דצרי קיימין ואש"פ דהשתא מיהא לא חזי לירשו ואם אין ראוי לירשו
אחר צמו כגון דודו יש לו אחין דלחין קודמין לאחי אצוי לא אומר כלום הואיל ואין ראוי לירשו עד שמתות צמו ואחיו: ומשנינן **מדקאמר**
רבי ישמעאל לא נחלקו מכלל דפליגי הצריעו עליו ואמרין נחלקו. ומתני' רבנן היא דמוקמי פלוגתיהו אפילו באחר במקום בת ומתני'
כולה כדפרישית: **ואיבעית אימא.** לא פליגי רבנן דרבי ישמעאל אלא דכולי עלמא מודו דלא פליגי באחר במקום בת דודאי לא
אמר כלום אלא צנן בין הבנים הוא דפליגי רבנן ורבי יוחנן בן ברוקה והאי דקאמר רבי יוחנן בן ברוקה אומר אם אומר על מי שראוי לירשו
דבריו קיימין היינו צנן בין הבנים דראוי לירשו ודקאמר רבי יוחנן בן ברוקה היינו ת"ק מרין כולה מתני' דהך צנא בתרייתא רבי יוחנן
בן ברוקה היא^א דשע"י לת"ק דאמר גבי ריבה לאחד ומיעט לאחד דלא אומר משום ירושה לא אומר כלום דהיינו בן בין הבנים ואמא איכו
למימר דירית והכי קתני האומר איש פלוגי יירשני במקום שיש בת צמי תירשני במקום שיש בן לא אומר כלום שרבי יוחנן בן ברוקה אומר אם
אמר על מי שראוי לירשו כגון בן בין הבנים ובת בין הבנות הוא דדצרי קיימין אצל אומר על מי שאינו ראוי לירשו כגון שאמר איש
פלוגי יירשני במקום שיש בת או צמי תירשני במקום שיש בן לא אומר כלום: **הלכה כרבי יוחנן בן ברוקה.** וכדמשמע סתמא דמתניתין
דמשמע דצנן בין הבנים קאמר כדרייקין לעיל וכדאוקימנא כדולה רבי יוחנן בן ברוקה היא. ואיכא נמי למידק מכלל קאמר שמואל הלכה
כרבי יוחנן בן ברוקה אפי' אחר במקום בת ובת במקום בן וטעמא דרבי יוחנן בן ברוקה דמפרשי' לקמן מציוס הנחילו את צמי משמע נמי
דצנן בין הבנים קאמר ולעיל נמי הכי אמרין [קמס]: אומר אצ"י הכי קאמר האומר על תינוק בין הבנים יירש כל נכסיו נאמן כרבי יוחנן בן
ברוקה מכלל דהוא סבירא להו דלא פליג אלא צנן בין הבנים הלכך ל"ש אם אומר פלוגי צמי יירש חצי נכסיו לא שגא אם אומר יירש כל
נכסיו דבריו קיימין ואפי' אם כתב בן דלא שגא אם אומר ל"ש כותב כדמוכח לקמן בפירקין (דף קלג). א"ר הוה שביז מרע שכבז כל
נכסיו לאחר ראוין אם ראוי לירשו נוטלין משום ירושה וא"ל ר"ג גנבי גנביו למה לך אי סבירא לך כרבי יוחנן בן ברוקה אימא הלכתא
כו' יוחנן בן ברוקה דשמעתך כר' יוחנן בן ברוקה קא אולא. והא דלמרינן לקמן [קלג]: אומר שמואל הכותב כל נכסיו לאשמו לא עשאה אלא
אפוטרופא ואמרין הוא הדין נמי לצנן דלא כתב לו כל נכסיו לא עשאו אלא אפוטרופא הי"מ כותב לשון מתנה או אומר לשון מתנה אימא
לכצורו אצורו להקנות לו נכסיו אצל לשון ירושה קנה הכל דעין תורה דנפקא לן מציוס הנחילו את צמי דשאלנא לשון מתנה אימא
למימר דהקנה לו הני נכסים להיומן בחזקתו כדין אפוטרופא שגס כשעשאו אפוטרופוס נתיקמיה מתנתו שיש נוטן מתנה גמורה ויש
שנותן מתנת אפוטרופוס אצל ירושה אינה יכולה להיות אלא אם כן קונה הנכסים קנין גמור דלשון ירושה משמע שקס תחת
המוריש לקנות נכסיו לגמרי ולהיות מוחזק בהן להיות שלו כמורישו אצל אם אינו אלא אפוטרופוס נמצא שלא הוריש לו כלום וגם
בהלכות גדולות מנאחי סייג לדבריו. והני מילי כשאין צבור אז יכול להנחיל כל נכסיו לאחד מהן אצל אם יש צבור אינו יכול להנחיל
חלקו לאחד מהן כדנפקא לן לקמן [ע"ב] מלא יוכל לבכר: **ציוס הנחילו.** והוא מצי למכתב ציוס שנתנו צמי: **לכל מי שירצה.** מציוס
הן להרבות לו מחציו הן להורישו הכל. ולשנויא קמא דמשנינן לעיל דפליג רבי יוחנן בן ברוקה אפי' באחר במקום בת איכא
למימר נמי דמהכא נפקא ליה וצמי לאו דוקא אלא יורשו^א ופ"ה הראוי לירשו יורש קרינא ציה: **מלא יוכל לבכר נפקא.**
דהכי משמע צורה לא יוכל להעציר מבכור ולהנחיל לאחרים אצל שאר נכסיו צנא חלק צורה יכול להנחיל אחד מצמי: